

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
МАЛА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
“ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА”

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

М.А.Н.

• Мала академія наук
• України під егідою
• ЮНЕСКО

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ XVII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ “АКАДЕМІЧНА Й УНІВЕРСИТЕТСЬКА НАУКА: РЕЗУЛЬТАТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ”

12-13 ГРУДНЯ 2024 РОКУ

УДК 502.172(477.53-751.4Коб)

**ЯКІСНІ ТА КІЛЬКІСНІ ПОКАЗНИКИ ЛОКАЛЬНОЇ ПРИРОДНО-
ЗАПОВІДНОЇ МЕРЕЖІ КОБЕЛЯЦЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ В
ПОЛТАВСЬКІЙ ОБЛАСТІ**

Смоляр Н. О., Кузьменко О. А.

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
smolarnat@ukr.net

На реалізацію державної екологічної прийнято Указ Президента України від 30 вересня 2019 року «Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», серед яких зазначаються й ті, які спрямовані на запобігання втратам екосистемного та біологічного різноманіття, його відтворення та охорону. Найбільш дієвим механізмом реалізації цих завдань є природозаповідання. Відсоток заповідності конкретної території (природної чи адміністративної) є важливим показником її стану, збереженості природи й екологічної грамотності мешканців. Він вираховується як співвідношення загальної площі всіх природно-заповідних територій та об'єктів території до її загальної площі.

Природно-заповідну мережу Полтавської області станом на 1 січня 2024 року репрезентують 400 об'єктів загальною площею 144180,3613 га, що визначило показник заповідності в 5,01%. У структурі природно-заповідного фонду (ПЗФ) Полтавської області представлені такі категорії: національні природні парки, регіональні ландшафтні парки, заказники загальнодержавного та місцевого значення, пам'ятки природи загальнодержавного та місцевого значення, ботанічний сад загальнодержавного значення, дендрологічні парки загальнодержавного та місцевого значення, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва загальнодержавного та місцевого значення, заповідні урочища. За останні п'ять років природно-заповідний фонд Полтавщини поповнився незначною кількістю об'єктів із незначними площами. Показник заповідності хоча і зріс, однак, несуттєво – із 4,97 (станом на 01.01.2021) до 5,01 (станом на 01.01.2024).

Уведення в Україні в 2020 році нового адміністративно-територіального устрою визначило в межах Полтавської області 60 територіальних громад, які знаходяться в чотирьох адміністративних районах – Кременчуцькому, Миргородському, Лубенському та Полтавському.

Проведений аналіз розподілу територій та об'єктів ПЗФ Полтавщини відносно окремих територіальних одиниць виявив, що показник заповідності Полтавської області дещо поступається національному (6,77%) та знаходиться на значно нижчому рівні, ніж європейський. Різниться він і за адміністративними районами й за територіальними громадами [1].

Кобеляцька ТГ є однією з 24 громад у Полтавському районі. Вона займає площу 121860,0 га, а площа територій та об'єктів природно-заповідного фонду в її межах складає 26836,8 га. За показником заповідності (13,80) Кобеляцька ТГ посідає одне з перших місць не тільки в Полтавському районі, а й у Полтавській області. Такий відсоток заповідності в громаді забезпечує функціонуючий регіональний ландшафтний парк «Нижньоворсклянський», що займає значну площу – 23200 га. Його частка в структурі природно-заповідного фонду Кобеляцької ТГ складає 84,4%.

У категоріальному відношенні природно-заповідний фонд Кобеляцької ТГ представляють [2]: регіональний ландшафтний парк – об'єкт природно-заповідного фонду поліфункціонального призначення («Нижньоворсклянський») площею 23200,0 га; вісім заказників загальною площею 3437,4 га (заказники ландшафтні («Лучківський» площею 1620,0 га, «Жукове» – 100,0 га, «Перегонівський» – 150,0 га, «Ревущине» – 616,6 га, «Шарівка» – 254,0 га); заказник ботанічний «Драбинівка» площею 120,2 га; заказники гідрологічні («Глинський» площею 276,6 га, «Ситникове» – 300,0 га); заповідне урочище «Шкурине» площею 200,0 га. Майже всі об'єкти природно-заповідної мережі Кобеляцької ТГ (дев'ять із десяти) мають місцеве значення й тільки ландшафтний заказник «Лучківський» – загальнодержавне.

Усі природно-заповідні об'єкти Кобеляцької ТГ виконують важливі екологічні, краєзнавчі, рекреаційні та просвітницькі функції. Вони є об'єктами наукової та полігонами екскурсійної та еколого-просвітницької діяльності. Наразі для Кобеляцької ТГ напрацьовано матеріали щодо створення ще ряду об'єктів природно-заповідного фонду, зокрема ландшафтних заказників «Шенгурівський» та «Сухівський» (біотопи яружно-балкових систем зі степовим біорізноманіттям), що є одним із основних завдань і повинно стати важливою стратегічною ціллю Кобеляцької ТГ в контексті її збалансованого розвитку.

Таким чином, природно-заповідна мережа Кобеляцької ТГ наразі за кількісними показниками є недостатньою (10 об'єктів), однак за рахунок території регіонального ландшафтного парку «Нижньоворсклянський» репрезентує один із найвищих у Полтавській області показник заповідності (13,80). Водночас, вона потребує оптимізації й розширення категоріальності для покращення якісних характеристик і забезпечення охороною вцілілого в умовах екстенсивного господарювання типового та раритетного біорізноманіття.

Література:

1. Голік Ю. С., Смоляр Н. О., Чепурко Ю. В. *Новий адміністративно-територіальний устрій Полтавської області та розподіл територій і об'єктів природно-заповідного фонду // Екологія. Довкілля. Енергозбереження», присвяченої 203-річчю Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» : Зб. мат. II Міжн. наук.-практ. конф., м. Полтава, НУПП, 2-3 грудня 2021 р. Полтава : Астроя 2021. С.112–115.*
2. *Природно-заповідний фонд Полтавської області : Реєстр-довідник / автор і упорядник Н.О. Смоляр. Полтава : ШвидкоДРУК, 2014. 149 с.*